

Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput VIII. Tota moralitas, seu bonitas vel malitia actus exterioris, ipsi
formaliter provenit ab actu interiori. Nulla proinde exteriori actui formalis
inest bonitas vel malitia, distincta à ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

Augustinus ostendit l. 4. in Julian. c. 3. his verbis: *Novetur, non officiis, sed finibus, à viis discernendas esse virtutes. Officium autem est, quod faciendum est; finis verò, propter quod faciendum est. Cum itaque facit homo aliquid, ubi peccare non videtur, si non propter hoc facit, propter quod facere debet, peccare convincitur. Et rursum: Quidquid boni sit ab homine, & non propter hoc sit, propter quod fieri debere vera sapientia præcipit, eisi officio videatur bonum, ipso non recto sine peccatum est.*

37 Ceterum quòd non sufficiat bonitas finis, si vel objectum malum sit, vel aliqua circumstantia mala, rationem primam habes n. 32. Ratio altera est, quia quando vel medium est malum, vel aliqua circumstantia mala, intentio tunc verè non est bona, nec aspiciens quòd aspiciendum est (quod ad intentionem bonam postulat Augustinus l. 2. de ferm. Dom. in mont. c. 1.) Intentio quippe verè bona, & aspiciens quòd aspiciendum est, debet ad finem bonum referre objectum, seu medium, ad finem illum hìc & nunc referibile. Objectum verò malum referibile non est ad finem bonum, v. g. peccatum ad gloriam Dei; sicut nec objectum bonum, in circumstantiis indebitis; utpote in illis non bonum, ut patet in locutione de rebus piis, tempore, vel loco indebito.

38 Neque tamen, ad actum moraliter bonum, necesse est quòd objectum secundum se sit bonum (cum odium peccati, secundum se mali, bonum sit; sicut & actus, quo voluntas ob finem moraliter bonum, vult objectum secundum se indifferens); sed sufficit, quòd voluntas in illud tendat conformiter ad legem æternam, ut constet in allato exemplo odii peccati. Tamen enim peccatum secundum se malum sit, æternæque legi difforme, nec proinde benè amari possit; ut objectum tamen odii, est isti legi conforme, benèquè odibile: quia lex æterna vult illud odio haberi. Econtrà Deus, tamen secundum se bonus, esse non potest objectum odii, nisi contra legem æternam; & idè respectu odii esse non potest objectum bonum, seu benè odibile, sed objectum malum, odioque improporionatum.

CAPUT VII.

Ad amorem ordinatum, actumque bonum, non sufficit intentio bona.

39 **R**atio petitur ex dictis n. 37. Si enim vel objectum malum sit, vel aliqua circumstantia mala, amor est inordinatus, actusque malus, ut ibidem ostensum est.

40 Hinc erravit Cassianus collat. 17. c. 17. & 18. Sicut & Author imperfecti in Matth. c. 7. dum ex necessaria boni finis intentione actiones malas excusarunt, v. g. mendacium officiosum, ad vitandum grave de veritatis confessione discrimen. *Non enim sunt facienda mala, ut eveniant bona.* Rom. 3. Et ut optime Augustinus l. contra mendac. c. 7. Interest

quidem plurimum, quà causà, quo fine, quà intentione quid fiat. Sed ea, que constat esse peccata, nullo bona causa obtentu, nullo quasi bono fine, nullà velut bonà intentione faciendâ sunt. Cui succinens Bernardus ferm. 40. incant. ad illa verba: *Pulchra sunt gena tue, sicut turris: Duo (inquit) in intentione... necessario requiruntur, res, & causa, id est, quid intendas, & propter quid. Ex his sane duobus, vel decor, vel deformitas iudicatur, ut anima, qua ambo ista recta atque pudica haberit, illi merito veraciterque dicatur: Pulchra sunt gena tue, sicut turris. Quæ verò altero horum carnerit, non poterit dici de ea, quòd pulchra sunt gena ejus, sicut turris, propter eam, que adhuc ex parte erit, deformitatem.*

Sapienter proinde Contentonus to. 3. dist. 4. c. 1. sub finem concludit, quòd si intentio gloriæ & honoris Dei, per se honesta, per se casta, & semper laudanda, opus malum non justificat: quomodo excusabuntur cædes, gula, ambitiones, aliaque id genus scelerata, ob voluntatem dandi signa excellentiæ. Ob existimationem apud homines captandam. Ut appetitus suis actibus fruatur. Ut sacerdotum pinguis obtineatur. Ob naturalem fastus inclinationem. Propter temporalem commoditatem, ut quidam novelli morum corruptores, potiùs quàm Doctores, excogitarunt.

CAPUT VIII.

Tota moralitas, seu bonitas vel malitia actus exterioris, ipsi formaliter provenit ab actu interiori. Nulla proinde exteriori actui formalis inest bonitas vel malitia, distincta à bonitate, vel malitia formalis actus interioris.

Per actum exteriorem hìc intelligitur omnis actus, non elicitus, sed imperatus à voluntate. Per interiorem verò intelligitur omnis actus à voluntate elicitus. Proinde non soli actus membrorum ac sensuum externorum, sed & intellectus, & appetitus sensitivi, quatenus à voluntate imperati, hìc veniunt nomine actuum exteriorum.

Totam itaque moralitatem, seu bonitatem & malitiam actus exterioris, ipsi provenire ab actu interiori, communis est doctrina Theologorum, signanter Baconii nostri in 3. dist. 37. a. 1. & 3. ubi id benè probat 1º. Ex eo quòd habens, vel exercens actum virtutis exteriorem, sine interiori, nihil habeat de bono virtutis formaliter; habens verò, vel exercens actum virtutis interiorem, sine exteriori, habeat bonum virtutis formaliter. In solo ergo interiori actu, bonum virtutis formaliter consistit; atque inde provenit, derivaturque in actum exteriorem.

Probat 2º. Quia moralitas, seu bonitas & malitia formalis, sequitur libertatem, tamquam fundamentum suum proximum; immò ipsam involvit (cum moralitas nihil aliud sit quàm libertas cum ordine ad morum regulam) sed

sed tota libertas actus exterioris ipsi provenit ab actu interiori, atque ex eo derivatur in actum exteriorem. Ergo & tota moralitas, &c.

45 Et confirmatur ex communi doctrina Sanctorum. Chrysostomus namque Homil. 19. in Matth. *Voluntas est (inquit) que aut remuneratur, aut condemnatur. Opera autem, testimonia sunt voluntatis. Non ergo Deus querit opera propter se, ut sciat quomodo iudicet; sed propter alios, ut omnes intelligant, quia iustus est.* Ambrosius l. 1. Offic. c. 3. *Affectus divitem, vel pauperem eleemosynam facit, pretiumque imponit rebus.* Augustinus epist. 49. q. 4. *Appetitum voluntatis, humanorum omnium est mensura factorum.* Et rursum: *Voluntatis affectus, omnium factorum meritumque mensura est.* Et lib. 4. retract. c. 9. *Voluntas est, quæ peccatur, & rectè vivitur.* Ex quibus verbis S. Thomas 1. 2. q. 20. a. 1. probat, quod bonum & malum morale per prius consistit in voluntate, & inde derivetur in actum exteriorem.

46 Ad quod etiam probandum valet sententia Gregorii Magni Homil. 5. in Evangel. *Deus cor, non substantiam pensat.* Unde concludit, quod ante oculos Domini numquam vacua est manus à munere, si fuerit arca cordis repleta bonâ voluntate.

47 Quibus omnibus robur adjicit Apostolus 2. Cor. 8. *Si enim voluntas prompta est, secundum id quod habet accepta est; non secundum id quod non habet.* Quem textum ad intentum explanabimus cap. seq.

48 Consiendi nihilominus sunt actus exteriores mortales, sive procedentes ex voluntate interiori, mortaliter malâ, per sinceram penitentiam non retractatâ. Quia verè sunt peccata mortalia, per denominationem extrinsecam ab interiori actu voluntatis. Omnia verò mortalia, secundum Tridentinum sess. 14. c. 5. *etiamsi occultissima sint, &c.* Clausula namque ista, *etiamsi occultissima sint*, designat, non sola ista, seu interna, quæ sunt adversus duo ultima Decalogi præcepta, confitenda esse; sed & externa, quæ aliis præceptis adversantur.

49 Si tamen voluntas interior, ex qua procedunt, per sinceram penitentiam efficaciter retractata fuisset, antequam actus exterior sequeretur, iste exterior actus, sic consequens ex causa culpabiliter, ut jam impediri non posset, non inficeretur malitiâ prava voluntatis, quæ causam illam posuit; nec proinde ratione sui præcisè necessariò confitendus foret; utpote cui prava illa voluntas malitiam suam, postquam per legitimam retractationem esse desit, jam amplius communicare non potuisset.

50 Nec tamen hinc Vasquez, Sayrus, Layman, & alii Juniores rectè concludunt, isto in casu non incurri censuram, excommunicationis v. g. actui exteriori, v. g. homicidio, annexam. Quia tamen excommunicatio supponat mortale peccatum; non tamen illud quod tale sit in se, sed vel in se, vel in causa. Neque enim punitur solum peccatum propriè di-

ctum; sed & effectus peccati. Nec peccatum esse definit punibile ex eo quod retractatum sit per penitentiam; cum fures justè plectantur patibulo ob furtum, licet de eo confessi sint, & absoluti. Et hinc dictus actus externus, licet ratione sui præcisè confitendus non sit; videtur tamen confitendus, ut Confessarius judicet an peccator propter eum censuram non incurrit, vel non teneatur ad restitutionem, vel non sit irregularis, &c.

CAPUT IX.

Actus externus per se formaliter nihil bonitatis, vel malitiæ, superaddit actui interiori efficaci: bene tamen occasionaliter & per accidens, quatenus actus interior, occasione ipsius adaugetur.

HÆc est Hugonis Victorini, S. Thomæ, S. Bonaventuræ, Baconii nostri, aliorumque passim Doctorum sententia, tametsi dissentiat Scotus, cum suis. Et sequitur ex dictis cap. præcedenti. Si enim actus exterior nullam ex se habeat bonitatem, vel malitiam formalem, sed ex actu interiori dumtaxat: nullam igitur bonitatem, vel malitiam formalem, ex se formaliter actui superaddit interiori; utpote quam ex se formaliter superaddere nequit, nisi ex se formaliter habeat. Nemo quippe dat, quod non habet.

Et hanc veritatem Spiritus sanctus innuit 51 Psal. 44. cum dicit: *Omnis gloria Filia Regis ab intus*, id est, ab interiori provenit, ut Hieronymus & Augustinus exponunt. Potestque multipliciter ostendi. Eadem quippe actio exterior in uno moraliter bona est; in alio non; in uno magis, in alio minus bona; in uno incomparabiliter magis bona; quam in alio, v. g. in beatissima Virgine, quam in aliis Sanctis, ob solam diversitatem actus interioris.

Voluntas etiam plena, absoluta, & efficax, 52 pro facto reputatur, dum factum excludit vel impossibilitas, vel Dei voluntas; ut constat ex Genes. 22. ubi Abrahami voluntatem, de immolando filio suo, Deus pro facto reputavit, dicens: *Quia fecisti hanc rem (nota ly fecisti) & non peperisti filio tuo unigenio, &c.*

Talis proinde voluntas, absque facto, non 54 minoris ante Deum meriti est, quam cum facto, ut constat ex 2. Cor. 8. *Si enim voluntas prompta est, secundum id quod habet accepta est; non secundum id quod non habet:* quibus verbis Apostolus, ut Sancti exponunt, totam perfectionem meritumque eleemosynæ, in voluntatis collocat promptitudine, seu plenitudine: ita ut voluntas dandi eleemosynam, si ex se plena sit, perfectaque, & efficax, Deo non minus accepta sit, propter id quod in sua non habet potestate, dummodò efficaciter, quantum in se est, affectu faciat, quod non potest effectu. Ita Cyprianus l. 3. ad Quirinum c. 2. & Theophylactus in eum Apostoli locum,